De Olympiske Lege

– guder, helte og skurke

© WWW.HISTORIEFIDUSEN.DK - DE OLYMPISKE LEGE
KOPIERING MÅ FINDE STED EFTER GÆLDENDE AFTALE MED COPYDAN.

Forsidefoto: Panathinaiko Stadion
Med tilladelse fra Canva

Til ære for guden Zeus

Grækenlands højeste bjerg er næsten tre km højt. Det hedder Ólympos på græsk. Her boede den øverste gud, Zeus - i hvert fald hvis man tror på den græske mytologi.

Foto: Canva.com

For 2.700 år siden var det ved at være slut med bronzealderen i Danmark. Der fandtes ingen store byer, og du kan ikke finde nogle bygningsværker fra den tid i dag.

Andre steder i verden så det meget anderledes ud. I Grækenland boede man allerede i byer. Der findes mange templer og bygninger fra den tid, som stadig kan ses i dag.

Byerne i Grækenland havde mange forskellige guder, men efterhånden blev guden Zeus en slags "overgud". Selvom byerne var meget forskellige og ofte var i krig mod hinanden, blev tilbedelsen af Zeus noget, man kunne enes om.

De Olympiske Lege foregik altid i byen Olympia. Byen havde navn efter guden Zeus. I byen var et enormt tempel til hans ære. Scan QR-koden og se, hvordan det så ud.

Derfor begyndte man omkring 800 f.v.t. at mødes i byen Olympia. Hvert fjerde år samledes de bedste atleter til forskellige konkurrencer, bl.a. løb, brydning og spydkast. Alt sammen til ære for guden.

© WWW.HISTORIEFIDUSEN.DK - DE OPLYMPISKE LEGE
KOPIERING MÅ FINDE STED EFTER GÆLDENDE AFTALE MED COPYDAN.

De Olympiske Lege startede som løbe-konkurrencer. Senere kom bl.a. hesteværddeløb og kampsport som boksning og brydning på programmet. Også den brutale sport "pankration", hvor stort set alt var tilladt.

Foto: Lars A. Haakonsen, Det olympiske Museum i Athen.

Udover sport var der oplæsning af digte og skuespil til denne festival, som man også kaldte disse religiøse fester

Der var ingen holdkonkurrencer, kun individuelle discipliner, og så var det kun mænd, der kunne deltage. Deltagerne skulle være i god form! Derfor skulle deltagerne ankomme en måned før, konkurrencerne startede. Herefter skulle de træne under opsyn. Og kun de bedste fik lov til at stille op - det var trods alt guden Zeus, der skulle hædres, og han skulle ikke se på slapsvanse...

Vinderen af en konkurrence fik ingen guldmedalje eller penge. Derimod vandt han en olivenkrans. Grenene var forsigtigt blevet klippet af et oliven-træ nær Zeus' tempel i Olympia. Med en guldsaks klippede et barn dette hellige træs grene, så der kunne laves vinderkranse.

Foto: Lars A. Haakonsen. Det olympiske Museum i Athen.

Man ved faktisk meget om disse konkurrencer, selvom det er længe siden. Dels er der lavet en lang række statuer af de største vindere, og så er der skrevet en del om bl.a. Odysses, som vandt både brydning og det korte løb.

Det korte løb var cirka 192 meter langt. Denne distance hed "et stadion". Dette løb og brydning var de to vigtigste og mest berømte discipliner.

© WWW.HISTORIEFIDUSEN.DK - DE OPLYMPISKE LEGE
KOPIERING MÅ FINDE STED EFTER GÆLDENDE AFTALE MED COPYDAN.

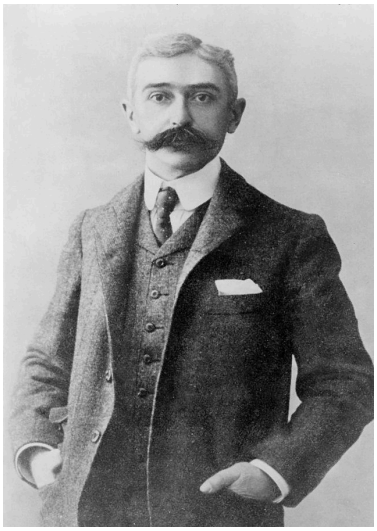
Slut på legene og en ny start

I dag er der kun ruiner tilbage i Olympia. Alligevel spiller stedet stadig en rolle i vores tid. Siden 1936 har man ved en ved en ceremoni tændt den olympiske flamme, som brænder så længe legene varer.

Foto: Canva.com

Der blev afviklet Olympiske Lege i mere end 1.100 år, men omkring år 426 e.v.t. blev legene forbudt, og både templet til ære for Zeus og den store statue af ham ødelagt. Grunden til, at De Olympiske Lege blev forbudt, var bl.a. kristendom, som var blevet statsreligion i området. Derfor kunne man ikke holde store festivaler til ære for de græske guder. Dermed var det slut med de antikke olympiske lege.

Franske Pierre de Coubertin fik idéen til de moderne olympiske lege.

Foto: Commons Wikimedia.

De moderne olympiske lege startede som en ide hos franskmanden Pierre de Coubertin. Han ønskede at sportsfolk fra hele verden skulle mødes til venskabelig idræt. På den måde kunne man måske også undgå, at lande gik i krig imod hinanden.

Hans ide var også, at de første olympiske lege skulle foregå i Grækenlands hoved-stad, Athen, men derefter afholdes på skift rundt om i hele verden.

© WWW.HISTORIEFIDUSEN.DK - DE OPLYMPISKE LEGE
KOPIERING MÅ FINDE STED EFTER GÆLDENDE AFTALE MED COPYDAN.

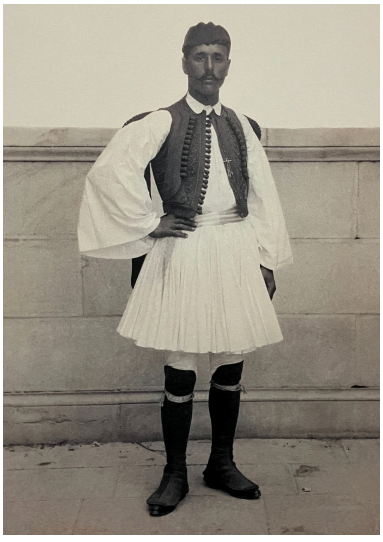

Det var nogle anderledes idrætsgrene end i dag,man kæmpede i ved de første moderne lege. Bl.a. rebklat-ing. Her vandt en græker med det seje navn Nikolaos Andriakopoulos guld.

Foto: Lars A. Haakonsen. Det olympiske Museum i Athen.

I 1896 kunne den græske konge byde atleter fra 12 lande velkommen. Åbnings-ceremonien foregik på det nybyggede Panathinaiko Stadion. Det ligger på præcis samme sted, hvor der i antikken også lå et stadion. Det nye stadion var lavet af hvid marmor, og du kan se det på forsiden.

Danmark deltog med tre mænd, for ligesom i antikken måtte kvinder ikke deltage. Viggo Jensen vandt i vægt-løftning og blev dermed Danmarks første olympiske mester.

Spyros Louis vandt det første maratonløb. Han kom fra Grækenland og var til dagligt vandsælger.

Foto: Lars A. Haakonsen. Det olympiske Museum i Athen.

En af de discipliner, som var med i Athen, var maratonløb. Her løber man (i dag) 42,195 km. Prøv selv at løbe 1 kilometer, og beregn hvor hurtigt du vil kunne løbe 42 km.

	Mænd	**Kvinder**
Den olympiske rekord	Tamirat Tola 2:06:26 (OL 2024 i Paris)	Sifan Hassan 2:22:55 (OL 2024 i Paris)
OL i Athen 1896	Spyros Louis 2:58:50	Ingen kvinder måtte deltage.

© WWW.HISTORIEFIDUSEN.DK - DE OPLYMPISKE LEGE
KOPIERING MÅ FINDE STED EFTER GÆLDENDE AFTALE MED COPYDAN.

De store helte - før og nu

Verdens hurtigste mand kommer fra Jamaica. Han hedder Usain Bolt. Fra 2008-2016 vandt han 100 meter finalen tre gange, ligesom han også vandt i 200 meter løb. I alt vandt han otte olympiske guldmedaljer.

Foto: Commons Wikimedia.

En af de første store helte var Essenetos fra Akragas - en bystat på den italienske ø Sicilien. I 412 f.v.t. vandt han for anden gang det korte løb. Han fik en fantastisk modtagelse, da han kom hjem. I følge de skriftlige kilder var der 300 hestevogne og mere end 600 hvide heste og masser af mennesker, der stod klar til at modtage den olympiske hurtigløber.

I nyere tid hedder den store helt Usain Bolt. Han har vundet guld i 100 meter løb hele tre gange, og har verdens-rekorden på 9,58 sek. sat ved et VM i 2009.

Hvor hurtig er du selv? Løb 100 meter, og få din klassekammerat til at tage tid.

AI-generet., Canva: Lars A. Haakonsen

PRØV SELV

	Mænd	Kvinder
Den olympiske rekord	Usain Bolt i 2012 9,63 sek.	Elaine T. Herah i 2021* 10,61 sek.
OL i Athen 1896	Thomas Burke 12,00 sek.	Ingen kvinder måtte deltage.

* De olympiske lege i Tokyo blev udskudt et år på grund af corona-pandemien.

© WWW.HISTORIEFIDUSEN.DK - DE OPLYMPISKE LEGE
KOPIERING MÅ FINDE STED EFTER GÆLDENDE AFTALE MED COPYDAN.

Larisa Latynina ved hendes sidste OL i 1964. Hun deltog i tre gange og vandt i alt 18 medaljer - mere end nogen anden kvinde i historien.

Foto: Commons Wikimedia.

Fire år efter de første olympiske lege i Athen i 1896 fik kvinder lov til at deltage. Dog var det kun i få idrætsgrene, som bl.a. tennis. Der har været meget debat om, hvilke idrætsgrene kvinder må deltage i. Fx var det først i 1984, at kvinder måtte løbe maratonløb, og i 2016 kom boksning for kvinder på det olympiske program.

Den mest vindende kvinde ved de olympiske lege nogensinde er den sovjetiske gymnast Larisa Latynina. Hun vandt i alt 9 guld-, 5 sølv- og 4 bronzemedaljer.

Nok er Larisa Latynina den mest vindende gymnast, men rumænske Nadia Comăneci gjorde ved OL i 1976 noget ingen før havde gjort. I disciplinen forskudt barre lavede hun øvelsen helt perfekt og fik 10,0.

UNDERSØG SELV

Flere helte og heltinder

- Michael Phelps
- Simone Biles
- Zheng Haohao
- Eskild Ebbesen
- Det kvindelige danske håndboldhold
- Paul Elvstrøm

© WWW.HISTORIEFIDUSEN.DK - DE OPLYMPISKE LEGE
KOPIERING MÅ FINDE STED EFTER GÆLDENDE AFTALE MED COPYDAN.

De store skurke - før og nu

Langs vejen i Olympia stod en række statuer af guden Zeus - de såkaldte Zanes. Disse blev sammen med det store tempel revet ned, men soklerne hvor de stod på kan stadig ses i dag. På statuerne stod kloge ord om fair play, bl.a.:

"En olympisk sejr bør ikke vindes ved hjælp af penge, men ved fodens hurtighed og kroppens styrke".

Foto: Commons Wikimedia.

Så længe der har været konkurrencer, har der også været snyd! I de antikke olympiske lege var "matchfixing" kendt. Her kunne det ske, at en deltager betalte sin modstander, i fx. boksning, for at tabe med vilje. Man kunne også forsøge at bestikke dommerne. Det var selvfølgelig strengt forbudt, og blev det opdaget udløste det udelukkelse og en stor bøde! Pengene fra bøderne blev brugt til at lave statuer af Zeus, hvorpå der var indgraveret belærende ord om det at vinde på fair vis.

Ben Johnson fra Canada vandt finalen på 100 meter løb, men han endte som skurk i stedet for helt. Scan koden og se løbet.

I 1988 foregik De Olympiske Lege i Sydkorea. Her skete en af de største skandaler nogensinde. I 100-meter finalen vandt Ben Johnson, men to dage senere viste hans dopingprøve, at han havde taget forbudte stoffer. Derefter blev han frataget sin medalje og udelukket fra legene - helt som det skete for dem, der snød i antikkens olympiske lege.

© WWW.HISTORIEFIDUSEN.DK - DE OPLYMPISKE LEGE
KOPIERING MÅ FINDE STED EFTER GÆLDENDE AFTALE MED COPYDAN.

De sidste 150 år er der blevet eksperimenteret med mange forskellige slags doping. I 1870'erne tog nogle boksere fx. kokain inden kampene. Doping var ikke forbudt, men Knud Enemark Jensens død i 1960 satte en debat i gang. Der gik rygter om, at hans død skyldtes et stort amfetamin-misbrug.

Foto: Canva.com

Ben Johnson var ikke den første sportsmand der dopede sig. Allerede i det gamle Grækenland spiste atleterne svampe, som de mente, gjorde dem hurtigere.

Et at de mest tragiske øjeblikke i den olympiske historie foregik ved legene i Rom i 1960. Den 23-årige dansker, Knud Enemark Jensen var med på det danske cykelhold. Under løbet styrtede han, men blev fulgt i mål af de øvrige danskere. Han døde få timer efter løbet, og siden har det været diskuteret, om hans død skyldtes varmen eller brugen af doping. I 1968 blev der indført doping-kontrol, hvilket 20 år senere kostede Ben Johnson sin guldmedalje.

PRØV SELV

Hvor hurtig er du selv? Kør 1 km. så hurtigt du kan.

AI-generet., Canva: Lars A. Haakonsen

Ved OL i Paris cyklede mænd og kvinder samme rute. Den var 32,4 kilometer lang.	
Mænd	Kvinder
Remco Evenepoel 1 min og 7 sek. pr. kilometer	Grace Brown 1 min. og 13 sek. pr. kilometer

© WWW.HISTORIEFIDUSEN.DK - DE OPLYMPISKE LEGE
KOPIERING MÅ FINDE STED EFTER GÆLDENDE AFTALE MED COPYDAN.

Sport og politik

Dagsprogram for en af dagene under OL i Berlin. For første gang i historien blev der sendt "live" radio fra konkurrencerne ud til resten af verden.

Foto: Lars A. Haakonsen. Det olympiske Museum i Athen.

Selvom idéen med de olympiske lege var, at hele verden skulle mødes i venskab, er legene også blevet brugt politisk.

I 1936 åbnede Adolf Hitler legene i Berlin. Her kunne hele verden se dyrkelsen af den tyske diktator. Hitler brugte legene til at vise verden, hvordan det nazistiske parti havde genskabt Tyskland efter 1. verdenskrig.

Ellers huskes legene også for, at det var første gang, den olympiske ild blev tændt. Faklen blev tændt i Olympia, hvorefter den blev løbet hele vejen til Berlin. Denne tradition bruges stadig. Du kan scanne QR-koden ovenfor og se en reportage fra åbningsceremonien fra Berlin.

På billedet ses bl.a. den kun 12-årige danske svømmer Inge Sørensen - bedre kendt som "Lille henrivende Inge". Din lærer kan fortælle en vild historie om hende.

Foto: Commons Wikimedia.

UNDERSØG SELV

Jesse Owens blev den store helt i Berlin i 1936. Undersøg hvem han var, og hvorfor man kan tro, at Adolf Hitler ikke var fan af ham?

© WWW.HISTORIEFIDUSEN.DK - DE OPLYMPISKE LEGE
KOPIERING MÅ FINDE STED EFTER GÆLDENDE AFTALE MED COPYDAN.

Selvom den olympiske maskot Misha var nuttet, så deltog USA og mere en 60 andre lande ikke i legene i Moskva i 1980.

Foto: Lars A. Haakonsen. Det olympiske Museum i Athen.

Turneringen i beach-volley blev afviklet ved Eiffeltårnet ved legene i Paris 2024. Et OL betyder også et hav af turister kommer til værts-landet, ligesom alle verdens tv-seere kigger med i de uger, De Olympiske Lege varer.

Billede af myshoun fra Pixabay.

I slutningen af 1979 sendte Sovjetunionen soldater ind i Afghanistan. Derfor nægtede mange lande at deltage ved legene i Moskva i 1980. Det kalder man at boykotte. Da legene fire år senere, i 1984, var i Los Angeles i USA, boykottede Sovjetunionen og andre øst-europæiske lande så legene som "tak for sidst".

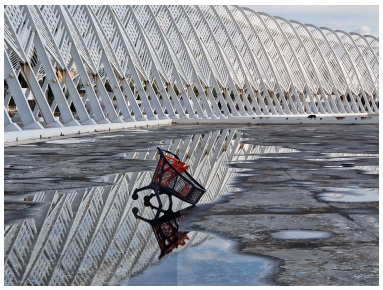
Ellers er det at være værtsby for De Olympiske Lege en mulighed for at vise hele verden sit lands historie og flotte bygningsværker. Ved OL i Paris i 2024 blev der fx afholdt ridekonkurrencer ved det store kongeslot Versailles, og bl.a. fægtning og taekwondo foregik på det store Grand Palais. Desuden blev der afholdt konkurrencer i andre franske byer, fx. sejlsport i havnebyen Marseille.

Hva' nu hvis der skulle være OL i Danmark?

Hvilke bygninger og steder skulle vi vise frem for verden?

© WWW.HISTORIEFIDUSEN.DK - DE OPLYMPISKE LEGE
KOPIERING MÅ FINDE STED EFTER GÆLDENDE AFTALE MED COPYDAN.

Bagsiden af guldmedaljen

Området udenfor det olympiske stadion og tennisanlæg i Athen.

Fotos: Søren Gudiksen Johansen

I 2004 var der igen Olympiske Lege i Athen. Der blev bygget mange nye stationer og sportsanlæg til de mange forskellige sportsgrene. Nogle af disse anlæg bliver i dag ikke brugt. De står og forfalder.

Derfor er der mange, som synes, det er for dyrt at afholde legene. Da det skulle bestemmes, hvor sommer-legene i 2024 skulle afvikles, var Paris eneste kandidat. Det skyldtes, at andre byer, bl.a. Hamburg, havde trukket sig, fordi de mente, det kostede for mange penge.

Den tilgroede bueskydnings-bane. Det er længe siden, den sidst er blevet brugt.

Foto: Lars Allan Haakonsen

Området omkring den store velodrom i Athen, hvor de indendørs cykelkonkurrencer blev afholdt. Det er mange år siden, der sidst er kørt cykelløb derinde.

Foto: Lars Allan Haakonsen

© WWW.HISTORIEFIDUSEN.DK - DE OPLYMPISKE LEGE
KOPIERING MÅ FINDE STED EFTER GÆLDENDE AFTALE MED COPYDAN.